

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Warszawa, dnia 31 lipca 2026 r.

OPINIA

Związku Rzemiosła Polskiego

dot. Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 15 lutego 2019 r. w sprawie ogólnych celów i zadań kształcenia w zawodach szkolnictwa branżowego oraz klasyfikacji zawodów szkolnictwa branżowego (Dz.U. 2019 poz. 316) w kontekście ostatnich zmian.

1. Przedmiot opinii – wprowadzenie.

Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 15 lutego 2019 r. w sprawie ogólnych celów i zadań kształcenia w zawodach szkolnictwa branżowego oraz klasyfikacji zawodów szkolnictwa branżowego (Dz.U. 2019 poz. 316) to jeden z kluczowych aktów prawnych dla polskiego systemu kształcenia zawodowego (tzw. szkolnictwa branżowego).

Zostało wydane na podstawie art. 46 ust. 1 pkt 1 i 2 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe i określa:

- 1) ogólne cele i zadania kształcenia w zawodach szkolnictwa branżowego, które stanowią załącznik nr 1 do rozporządzenia;
- 2) klasyfikację zawodów szkolnictwa branżowego, która stanowi załącznik nr 2 do rozporządzenia

Załącznik nr 1 – Ogólne cele i zadania kształcenia w zawodach szkolnictwa branżowego - dokument, definiuje ramowe wytyczne dla procesu dydaktycznego i wychowawczego w szkołach branżowych i technikach.

Określa cel kształcenia, którym jest przygotowanie uczących się do wykonywania pracy zawodowej i aktywnego funkcjonowania na zmieniającym się rynku pracy oraz zasady porządkowania zawodów szkolnictwa branżowego w usystematyzowanym układzie tabelarycznym z przyporządkowaniem do branż oraz oznaczeniem kodem kwalifikacji wyodrębnionym w zawodzie.

Kładzie nacisk na zadania szkoły i innych podmiotów prowadzących kształcenie zawodowe z uwzględnieniem indywidualnych ścieżek edukacji i kariery, uwzględniając specyfikę umiejętności zawodowych lub zakres, w jakim umiejętności te są wykorzystywane podczas wykonywania zadań zawodowych.

Wskazuje w podstawach programowych kształcenia jednostki efektów kształcenia obejmujące:

Opinia powstała w ramach projektu, pt. „Monitorowanie prawa przez organizacje rzemiosła w zakresie zatrudnienia i umiejętności” współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego Plus 2021-2027 w ramach Programu Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027 (nr umowy: FERS.04.03-IP.06-0001/24).

- 1) bezpieczeństwo i higienę pracy;
- 2) jednostki efektów kształcenia typowe dla danej kwalifikacji;
- 3) język obcy zawodowy;
- 4) kompetencje personalne i społeczne;
- 5) organizację pracy małych zespołów (wyłącznie dla zawodów nauczanych na poziomie technika).

Załącznik 2 to klasyfikacja zawodów szkolnictwa branżowego zawarta w usystematyzowanym układzie tabelarycznym z przyporządkowaniem do 32 branż i ponad 200 zawodów. Jest to obszerna tabela stanowiąca oficjalny wykaz zawodów, w których można prowadzić kształcenie w polskim systemie oświaty, w której określono:

- symbol cyfrowy zawodu (zgodny z klasyfikacją zawodów i specjalności na rynku pracy);
- przyporządkowanie do branży (np. branża budowlana, mechaniczna, informatyczna, medyczno-socjalna);
- typ szkoły, w której może odbywać się kształcenie (Branżowa Szkoła I stopnia, Branżowa Szkoła II stopnia, Technikum, Szkoła Policealna);
- wyodrębnione kwalifikacje w zawodzie – oznaczone kodem (np. INF.02, BUD.18) oraz ich nazwy;
- liczbę kwalifikacji – podział na zawody jednokwalifikacyjne i dwukwalifikacyjne;
- poziom Polskiej Ramy Kwalifikacji (PRK) przypisany do zawodu i do poszczególnych kwalifikacji;
- ministerstwo właściwe dla danego zawodu (np. minister właściwy ds. gospodarki, zdrowia, transportu);
- szczególne uwarunkowania (np. możliwość kształcenia wyłącznie dla osób z niepełnosprawnościami lub wymagania zdrowotne).

Rozporządzenie w sprawie ogólnych celów i zadań kształcenia w zawodach szkolnictwa branżowego oraz klasyfikacji zawodów szkolnictwa branżowego można uznać za narzędzie polityki gospodarczej państwa, bowiem ujmowane w nim i dodawane zawody stanowią odpowiedź na zmieniające się potrzeby rynku pracy. Ostatnie zmiany w rozporządzeniu (2024–2026) pokazują, że polski system edukacji zawodowej odchodzi od szerokich, przestarzałych dyscyplin na rzecz wąskich specjalizacji technologicznych (cyberbezpieczeństwo, optoelektronika), próbuje odpowiadać na trendy i wymogi ekologiczne dla prowadzenia zrównoważonego rozwoju.

Rozporządzenie to jest ściśle powiązane z Rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z dnia 16 maja 2019 r. w sprawie podstaw programowych kształcenia w zawodach szkolnictwa

branżowego oraz dodatkowych umiejętności zawodowych w zakresie wybranych zawodów szkolnictwa branżowego (Dz.U. 2019 poz. 991 ze zm.). Rozporządzenie ws. klasyfikacji zawodów ustala, z jakich wyodrębnionych kwalifikacji składa się dany zawód, a rozporządzenie ws. podstaw programowych szczegółowo opisuje, czego dokładnie uczeń musi się w ramach wyznaczonych kwalifikacji nauczyć.

2. Rozwiązania zawarte w rozporządzeniu.

W momencie wejścia w życie rozporządzenie uporządkowało kształcenie w systemie oświaty poprzez:

- nowy podział ustrojowy szkół, określenie ścieżek kształcenia w branżowej szkole I stopnia, branżowej szkole II stopnia, technikum oraz szkole policealnej;
- podział zawodów na wyodrębnione branże (np. budowlana, motoryzacyjna, teleinformatyczna, mechaniczna);
- wyodrębnienie w zawodach konkretnych kwalifikacji cząstkowych (zawody jednokwalifikacyjne i dwukwalifikacyjne);
- przypisanie zawodom poziomów Polskiej Ramy Kwalifikacji (zazwyczaj poziom III dla szkół branżowych I stopnia oraz poziom IV/V dla techników i szkół policealnych);
- umożliwienie zdobywania kwalifikacji na Kwalifikacyjnych Kursach Zawodowych (KKZ) i Kursach Umiejętności Zawodowych (KUZ).

Reforma szkolnictwa branżowego z 2019 roku miała w założeniu przywrócić prestiż szkolnictwu zawodowemu, zbliżyć je do rzeczywistych potrzeb rynku pracy oraz stworzyć drożną ścieżkę kształcenia (poprzez podział na Branżowe Szkoły I i II stopnia).

Z perspektywy czasu i praktyki edukacyjnej oraz późniejszych korekt legislacyjnych, rozporządzenie to obarczone jest jednak kilkoma istotnymi wadami systemowymi takimi jak: nadmierna sztywność, opóźnienie legislacyjne względem zmian na rynku pracy, pośpieszne wprowadzanie zmian bez zapewnienia czasu i środków finansowych na dostosowanie szkół i zakładów pracy, fasadowość „języka obcego zawodowego” w nauczaniu, słaba korelacja poziomów PRK z poziomem wynagrodzeń, przeładowanie biurokratyczne efektów kształcenia, niewystarczające odniesienie do: „zielonych kompetencji”, cyfryzacji i sztucznej inteligencji oraz brak wizji rozwoju.

W wielu przypadkach powiązanie kwalifikacji z branżowych szkół I stopnia z wymaganiami w szkołach II stopnia i technikach okazało się zbyt sztywne. Uczeń po ukończeniu Szkoły Branżowej I stopnia w niektórych zawodach ma mocno ograniczony wybór kontynuacji nauki w Szkole Branżowej II stopnia. Klasyfikacja podzieliła rynek na kilkadziesiąt bardzo precyzyjnie zdefiniowanych branż. W praktyce stworzyło to sztuczne podziały prawne dla zawodów, które

interdyscyplinarnie łączą umiejętności. Zawody niegdyś pokrewne przestały takie być. Przez co niekiedy brakuje chętnych uczniów z tą samą kwalifikacją, jak i nauczycieli do prowadzenia zajęć. Zamiast holistycznego nauczania zawodu, rozporządzenie wymusza nauczanie konkretnych kwalifikacji. Nadmierne rozdrobnienie zawodów i kwalifikacji może negatywnie wpłynąć na mobilność zawodową oraz zdolność absolwentów do elastycznego funkcjonowania na rynku pracy.

Wprowadzenie nowego zawodu na rynek edukacyjny lub istotna modyfikacja efektów kształcenia (np. dodanie obsługi sztucznej inteligencji do zawodu informatyka czy automatyka) wymaga czasu, konsultacji międzyresortowych i przejścia pełnej ścieżki legislacyjnej.

Ostatnie zmiany wprowadzane oczekującym na wejście w życie Rozporządzeniem Ministra Edukacji z dnia 20 marca 2026 r. zmieniającym rozporządzenie w sprawie ogólnych celów i zadań kształcenia w zawodach szkolnictwa branżowego oraz klasyfikacji zawodów szkolnictwa branżowego (Dz.U. 2026 poz. 404) stanowią realizację wniosków poszczególnych Ministrów dotyczących zmian w zawodach, w tym ministra właściwego do spraw rolnictwa, ministra właściwego do spraw transportu, ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego ministra właściwego do spraw gospodarki, ministra właściwego do spraw informatyzacji.

Zmiany mają dwójaki charakter ponieważ wprowadzają do systemu oświaty nowe zawody i dodatkowe umiejętności zawodowe oraz wprowadzają zmiany w zakresie wybranych aktualnie obowiązujących zawodów.

Rozporządzenie poszerza oficjalną klasyfikację zawodów o 11 nowych kierunków dostosowanych do potrzeb przemysłu. W branży mechaniki precyzyjnej, wprowadzone zostały trzy nowe zawody: monter optoelektroniki, technik optoelektroniki, technik optyki okularowej. W branży ogrodniczej – wprowadza siedem nowych zawodów: agroogrodnik, asystent florystyczny, asystent ogrodniczy, ogrodnik terenów zieleni, technik aranżacji florystycznych, technik agroogrodnictwa, technik architektury krajobrazu i arborystyki. W branży teleinformatycznej – wprowadzony został nowy zawód: technik cyberbezpieczeństwa.

Rozporządzenie zakłada również wygaszenie naboru w szkołach policealnych na kierunku florysta. Od roku szkolnego 2026/2027 szkoły policealne nie mogą już rozpoczynać kształcenia nowych roczników w tym zawodzie, co budzi silne kontrowersje branży.

Kształcenie w zawodach optyk-mechanik oraz technik optyk zostało doprecyzowane w zakresie zasad i wymogów programowych w szkołach branżowych i technikach.

Ponadto dla wybranych branż zaktualizowano lub zmieniono nazwy wyodrębnionych kwalifikacji, aby odpowiadały obecnym normom rynkowym. W branży transportu drogowego

i lotnictwa unowocześniono kwalifikacje m.in. dla zawodu kierowca mechanik oraz pokrewnych.

3. Propozycje doskonalenia.

Aby przekształcić system szkolnictwa branżowego ze skostniałej i reaktywnej konstrukcji w elastyczny system reagujący na wyzwania XXI wieku, przyszłe nowelizacje rozporządzenia (i pokrewnych aktów) powinny odejść od modelowania kształcenia wokół „sztywnych wąskich szablonów zawodowych”. Zamiast 3- lub 5-letnich nieelastycznych ścieżek, system powinien operować mikropoświadczeniami, certyfikowanymi modułami umiejętności.

Przyszła klasyfikacja powinna otworzyć się na profesje wyznaczone przez trendy, takie jak automatyzacja, sztuczna inteligencja, biotechnologia oraz starzenie się społeczeństwa.

Cenne wnioski dla doskonalenia klasyfikacji powinny być dostarczane przez Rady Sektorowe ds. Kompetencji i Instytut Badań Edukacyjnych. Inspiracje do wprowadzenia nowych zawodów mogą być zaczerpnięte z zagranicy lub z wyników badań opinii pracodawców. Związek Rzemiosła Polskiego i inne organizacje pracodawców od lat postulują, aby szkoły kształciły w zawodach odpowiadających rzeczywistemu zapotrzebowaniu gospodarki.

W przyszłości zawód florysta powinien być przywrócony do szkół policealnych oraz nadal możliwy na obecnie wprowadzanym poziomie szkół branżowych.

Warto również zbadać zasadność wprowadzenia zawodów takich jak:

- **technik obsługi i wdrażania systemów AI** - zajmującego się przygotowywaniem danych dla modeli AI, obsługą gotowych narzędzi genAI w małych i średnich przedsiębiorstwach, edycją tzw. promptów;
- **technik chmury obliczeniowej i internetu rzeczy**, do którego zadań będzie należeć integracja urządzeń przemysłowych i domowych z chmurą, obsługą inteligentnych budynków;
- **operator drukarek 3D i skanerów przestrzennych**, który będzie zajmować się obsługą przemysłowego druku 3D z metalu i tworzyw sztucznych na potrzeby medycyny, lotnictwa i motoryzacji;
- **technik automatyzacji procesów logistycznych i magazynowych**, fachowiec od obsługi autonomicznych wózków widłowych (AGV/AMR), dronów magazynowych oraz automatycznych systemów sortowania;
- **technik teleopieki i medycyny cyfrowej**, zapewniający wsparcie techniczne dla pacjentów korzystających ze sprzętu do zdalnego monitorowania zdrowia;
- **operator relacji audiowizualnych**, przygotowujący materiały dostosowane również dla osób z niepełnosprawnościami do mediów społecznościowych i wirtualnej

- rzeczywistości, zajmujący się konfiguracją, montażem i utrzymaniem systemów immersyjnych, kalibracją, konserwacją i integracją ich z siecią lokalną;
- **technik transformacji wodorowej**, zajmujący się montażem, eksploatacją i serwisem instalacji wytwarzających, magazynujących oraz wykorzystujących ogniwa paliwkowe oraz biometyzowane gazy;
 - **operator magazynowania energii i infrastruktury elektromobilności** - odpowiedzialny za montaż, diagnostykę i bezpieczną eksploatację przemysłowych oraz przydomowych magazynów energii, a także stacji szybkiego ładowania pojazdów elektrycznych;
 - **technik rolnictwa autonomicznego**, zajmujący się obsługą autonomicznych ciągników, dronów teledetekcyjnych (skanowanie stanu upraw), systemów GIS oraz inteligentnych systemów dawkowania nawozów;
 - **technik montażu i testowania mikrosatelitów** - odpowiedzialny za precyzyjny montaż mechaniczny, lutowanie elektroniki w warunkach laboratoryjnych oraz przeprowadzanie testów wstrząsowych i próżniowych dla małych satelitów i podzespołów raketowych;
 - **tester gier i oprogramowania interaktywnego**, zajmujący się strukturalnym testowaniem gier wideo, aplikacji VR/AR oraz oprogramowania (szukanie błędów/bugów, testowanie wydajności, rejestracja błędów w systemach typu JIRA, testowanie zgodności z platformami);
 - **serwisant mikromobilności i elektromobilności lekkiej**, do którego zadań mogłyby należeć diagnostyka, naprawa i serwis układów napędowych, baterii oraz elektroniki w e-rowerach, hulajnogach elektrycznych, skuterach oraz małych pojazdach dostawczych;
 - **zduń-instalator nowoczesnych systemów akumulacyjnych**, zajmujący się budową i montażem nowoczesnych pieców akumulacyjnych, kominków na biomasę, pieców chlebowych oraz ciągów grzewczych z wykorzystaniem ceramiki, szamotu i nowoczesnej automatyki sterowania spalaniem.

W przyszłych zmianach tego rozporządzenia warto przedstawić wyniki analiz wskazujących na potrzebę zmian i określić ich potencjalny wpływ na różne grupy obywateli, w tym osoby starsze. Szkolnictwo zawodowe powinno dawać możliwości kształcenia przez całe życie. Warto również zwrócić uwagę na specyfikę rzemiosła, tj. małe zakłady szkolące i rolę mistrzów szkolących oraz zapewnić im wsparcie na dostosowanie do projektowanych zmian. Należy poddać analizie dostępność nauczycieli i oferty pracy w danym zawodzie planowanym do wprowadzenia. Często potrzeby rynku znacznie wyprzedzają szkolne możliwości edukacyjne, co można zauważyć w nazwach i opisach stanowisk w ogłoszeniach o pracę.

Warto również wziąć pod uwagę dostępność kształcenia w mniejszych miejscowościach, gdzie szkoły branżowe są nieliczne, a uczniowie odbywający naukę zawodu w zakładach rzemieślniczych muszą dojeżdżać na duże odległości. Brak uwzględnienia tych realiów w celach kształcenia może pogłębić nierówności w dostępie do edukacji zawodowej.

Opinia powstała w ramach projektu, pt. „Monitorowanie prawa przez organizacje rzemiosła w zakresie zatrudnienia i umiejętności” współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego Plus 2021-2027 w ramach Programu Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027 (nr umowy: FERS.04.03-IP.06-0001/24).

Przyszłe zmiany w rozporządzeniu powinny mieć na celu wzmocnienie kształcenia praktycznego i dualnego modelu kształcenia, zapewnienie ciągłości zawodów lokalnych i tradycyjnych, a także zapewnienie drożności ścieżek edukacyjnych oraz możliwości dalszego rozwoju kwalifikacji dla osób z niepełnosprawnościami, poprzez umożliwienie kontynuacji kształcenia, dostosowanie warunków nauki do ich potrzeb oraz przygotowanie do aktywności zawodowej.

Rozporządzenie mogłoby również zawierać wyraźne zaznaczenie zawodów o charakterze rzemieślniczym, dla których ścieżka egzaminacyjna może być wyłącznie realizowana przed Izbą Rzemieślniczą (zgodnie z art. 3 ust. 1 ustawy o rzemiośle).

4. Podsumowanie

System edukacji zawodowej wciąż zmagają się z nadmierną sztywnością, opóźnieniami legislacyjnymi oraz przeładowaniem biurokracją. Odpowiedzią na te problemy jest nowelizacja Rozporządzenia Ministra Edukacji z dnia 20 marca 2026 r., która wprowadza 11 nowych zawodów – głównie z obszaru optoelektroniki, ogrodnictwa i cyberbezpieczeństwa – przy jednoczesnym wygaszeniu naboru na florystę w szkołach policealnych. W celu dalszego unowocześnienia edukacji zawodowej warto rozważyć odejście od sztywnych szablonów na rzecz mikropoświadczeń oraz powiększenie wykazu zawodów o profesje związane ze sztuczną inteligencją, zieloną energią, automatyzacją i nowoczesnym rzemiosłem. Choć ostatnie zmiany rozporządzenia ws. klasyfikacji wprowadzają rozwiązania korzystne dla firm rzemieślniczych i organizacji samorządu gospodarczego rzemiosła, uwzględniające potrzeby rozwijającego się rynku pracy oraz zmiany technologiczne to ich wprowadzenie powinno być odroczone o rok, aby ich praktyczna realizacja była lepiej przygotowana.

Jan Kłimek

